

PILEGRIMSVEIEN GJENNOM LIER

LIER KOMMUNE

Huseby gård

KJÆRE VANDRER

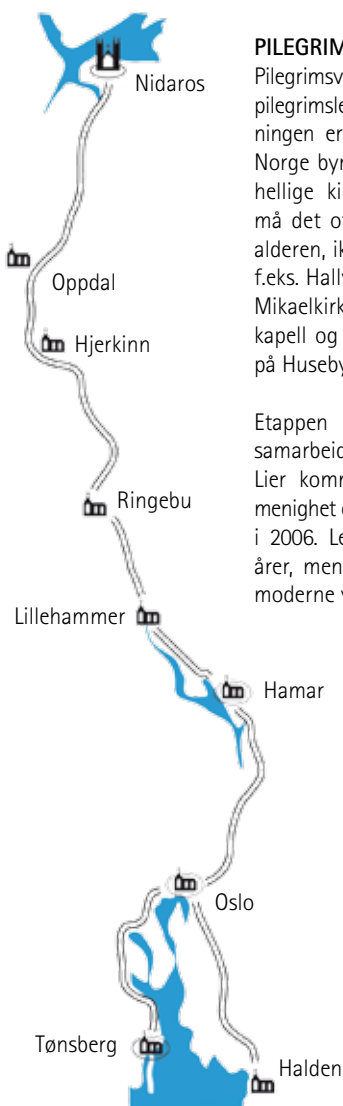
Velkommen til pilegrimsveien gjennom Lier. Enten du er en åndelig søkende pilegrim, et friluftsmenneske eller kultur- og historieinteressert, lover vi deg en fin tur gjennom grønne og historiske Lier.

BAKGRUNN

En pilegrim (av latin Peregrinus – en fremmed/utlending) er et menneske som av religiøse grunner oppsøker et hellig sted. Slike reiser er et kjent fenomen i de fleste religioner. Det handler om menneskets behov for åndelige opplevelser, både selve reisen og besøket på helligdommer var og er viktig.

I Norge har vi hatt en gammel pilegrimstradisjon knyttet til helgener og hellige steder i katolsk tid. I nyere tid har pilegrimsvandringene fått en renessanse både hos oss og ellers i Europa. Kan interessen for de gamle pilegrimsveiene være et uttrykk for en ny tidsånd? En lengsel etter langsom tid, og for nærhet til seg selv i kontakt med skaperen, natur og kultur?

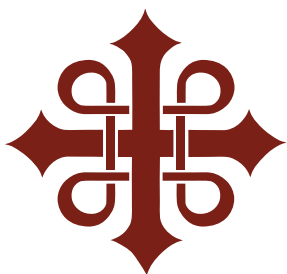
Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren har siden 1994 jobbet med tilrettelegging av pilegrimsleder i Norge. En godkjent led må ha Nidaros som mål og være knyttet til «Olavstradisjonen». Pilegrimsveiene er merket med røde skilt eller stolper og pilegrims-symbolet valknuten med et likearmet kors. Leden mellom Oslo og Nidaros ble åpnet i 1997. Ruten fra Tønsberg via Oslo til Hamar ble til noen år senere, og pilegrimsfelleskapet St. Jacob har vært pådrivere og har mye av æren for at ruten er beskrevet og merket.

PILEGRIMSVEIEN TØNSBERG – OSLO

Pilegrimsveien gjennom Lier er en del av pilegrimsleden Tønsberg – Oslo. Denne strekningen er unik. Ingen annen strekning i Norge byr på så mange middelalderkirker, hellige kilder og lokale valfartsmål. Her må det ofte ha gått pilegrimer i middelalderen, ikke bare til Nidaros, men også til f.eks. Hallvardkirken og Mariakirken i Oslo, Mikaelkirken i Tønsberg, Borre kirke, Løvøy kapell og til Liers egen St. Hallvards kilde på Huseby.

Etappen gjennom Lier er stukket i et samarbeid mellom Røyken, Drammen og Lier kommuner, Lier historielag, Frogner menighet og grunneiere og ble offisielt åpnet i 2006. Leden går langs gamle ferdselsårer, men enkelte steder også langs mer moderne veifar.

Frogner kirke

ETAPPE 1: BRAGERNES KIRKE – ØVRE LIAN – FROGNER KIRKE

Turen starter i Bragernes kirke i Drammen. Derfra vandrer vi langs Bragernesåsen i retning Lier på Løkkebergveien. Vi tar opp Parkveien til et lite grøntområde som vi skrår over. Her finner vi skilt med «Pilegrimveien» og er inne på ruten gjennom Lier.

Veien går oppover Øvre Lian vei, videre på sti over til Hauggata, krysser Årkvislaveien og fortsetter opp Vivelstadveien. Herfra fortsetter vi på en gammel ferdselsåre til Hval gård og Frogner kirke. Dette er kanskje den mest naturskjønne delen av pilegrimsveien gjennom Lier.

Underveis passerer vi de gamle gårdene Øvre Stoppen, Nordre Lian, Haug, Nordre Vivelstad og Hval. Her møter vi et vell av epleblomster i mai og trær tunge av frukt i september. Vi er inne i grønne Lier. Etter hvert får vi en flott utsikt over hele dalen og kan se hele pilegrimsveien gjennom Lier som vi nå så vidt har begynt på.

FROGNER KIRKE

Frogner kirke er et gammelt kirkested, som trolig har vært et hedensk kultsted før kristendommen kom til landet. Kirken ligger høyt og fritt i det åpne landskapet. Den første kirken var en steinkirke som ble reist på 1100 tallet, viet til Johannes og Maria. Kirken ble ødelagt av lynnedslag og brann i 1651. Dagens kirke sto ferdig i 1694 og har samme form og størrelse som den gamle.

St. Hallvard

Altertavlen i kirken har sin egen historie. Den sto i Bragernes kirke, men ble reddet ut da denne brant i 1866. Noen år senere ble den satt opp i Frogner kirke. Alterbildet viser Jesus og de to Emmausvandrerne, og er malt av M. Chr. Wedelstoft Rørby. Emmaus historien kan være til inspirasjon for den moderne pilegrim. Det er i den latinske Vulgatafortellingen at Kristus første gang omtales som peregrinus (pilegrim), og det skjer på veien til Emmaus. Historien hører til en av de fineste i Det nye testamente.

Inne i Frogner kirke står en original gravstein fra Huseby med innskrift: «Ave Maria. Her ligger Ragnilder doter sira Jons». Gravsteinen stammer fra 1350 og hører til en av de best bevarte i sitt slag her til lands. Ganske sikkert må det dreie seg om en kvinne av høy byrd.

En kopi av Botne kirkes middelalderskulptur av St. Hallvard finnes også i kirkens våpenhus. Frogner menighet har et stempel med helgenen som motiv. Stemplede kort fås i kirken.

ETAPPE 2: FROGNER KIRKE – HEGGTOPPEN – HUSEBY

Lierruten går også langs harde asfalttråkk, forbi travle kryss og butikker. Fra Frogner kirke skrår vi ned en liten sti langs et bekkefar og kommer ut i Kirkeveien. Denne følger vi til Heggtoppen hvor gamle Hegg gjestgiveri lå. En bygning med spennende historie, nå flyttet til Lier Bygdetun lenger opp i dalen. En avstikker til Lier Bygdetun kan anbefales.

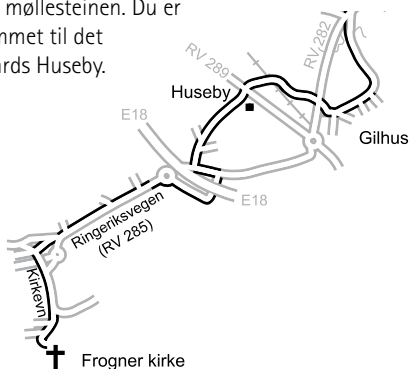
Deretter legger vi ut på den trafikkerte Ringeriksveien, går under motorveien, tar Vestre Linnes vei langs motorveien og til høyre inn St. Hallvard vei til Huseby og St. Hallvards kilde.

Det finnes to store gravhauger på Huseby, antagelig fra tiden 600 – 800 f.kr. Et par steiner som ligger i oppkjørselen til en av gårdene, er trolig de eneste restene av middelalderens Olavskirke som lå på Huseby. Huseby er et viktig sted for pilegrimene. En hellelagt sti fører

St. Hallvarvs brønn

i dag ned til St. Hallvarvs brønn. Stedet er fint opprustet de siste årene. Vær oppmerksom når du trår på steinhellene, symbolene som er hugget inn forteller stedets historie. Det samme er tilfelle med møllesteinen. Du er på hellig grunn. Du er kommet til det som engang var St. Hallvarvs Huseby.

HUSEBY OG ST. HALLVARD

Hallvard Vebjørnsson vokste opp på Huseby gård. Han ble født ca. år 1020 som eldste sønn av storbonden Vebjørn på Huseby og hans kone Thorny. Thorny var for øvrig datter av søsteren til Åsta, Olav den Helliges mor, og dermed kusine av helgenkongen.

Sagnet om St. Hallvard har flere versjoner, men noen elementer går igjen:

Hallvard var edel av sinn og tedde seg som hans høye byrd skulle tilsi. En maidaag i 1043 skulle unggutten ut i båten for å krysse Drammensfjorden. Da kom en gravid kvinne, antakelig en trelle, løpende og ba om å bli rodd over fjorden. Tre menn var etter henne og beskyldte henne for tyveri, og hun fryktet for sitt liv. Hallvard trodde på hennes uskyld, tok henne med og rodde ut. Forfølgerne tok dem igjen med en annen båt og anklaget Hallvard for å hjelpe det tyvaktige kvinnfolket. Men

edelmodig forsvarte han henne. De tre hisset seg opp overfor storbondens sønn, og til slutt tok en av karene buen og skjøt Hallvard i halsen. Så slo de kvinnen i hjel og rodde til lands med likene. Kvinnen gravla de i fjæra. Etter tradisjonen fant hendelsen sted den 15. mai 1043. Mennene bandt en kvernstein rundt halsen på liket av Hallvard og senket det i fjorden. Liket fløt senere opp igjen, og Hallvard ble gravlagt på Huseby.

Etter begravelsen skjedde det mange jærtegn ved Hallvards grav. Hans ry for hellighet vokste, og han ble dyrket av befolkningen som martyr, fordi han døde i forsvar for en uskyldig. I 1053 lot Hallvards frende, kong Harald Sigurdssønn, grave opp Hallvards lik og flyttet det til Mariakirken i Oslo, hvor det ble lagt i et praktfullt skrin kledt med forgylte sølvplater og satt bak høyalteret. Senere ble skrinet flyttet til St. Hallvardskirken da den ble ferdig i 1130. Denne kirken var trolig det viktigste valfartsmålet i Norge nest etter Nidarosdomen.

Hallvard ble skytshelgen for Oslo bispesete og senere skytshelgen for byen. Hans dødsdag 15. mai kalles Hallvardsok og blir fortsatt markert over hele landet.

ETAPPE 3: HUSEBY – GILHUSODDEN – GULLAUGKLEIVA – RØYKEN

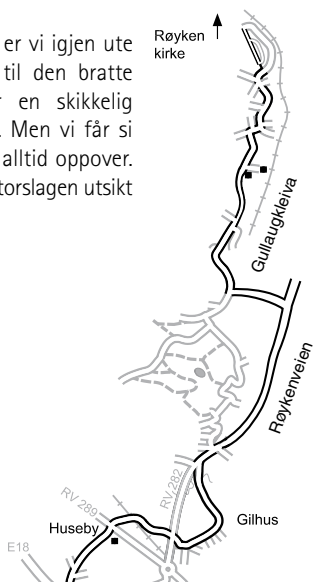
Fra Huseby krysser vi over Husebysletta (Rv 289) og fortsetter over jordene på Husebygata. Vi krysser Røykenveien og forsetter på Gilhusveien og Linnestranda.

Underveis passerer vi Gilhusodden hvor St. Hallvardspillet har vært satt opp med jevne mellomrom. Her finnes også et vernet fuglereservat og et gammelt russisk - ortodoks trekors reist til minne om 3 russiske krigsfanger som ble gravlagt her, men som senere ble flyttet til Vestre gravlund i Oslo.

Etter å ha passert Gullaug skole er vi igjen ute på Røykenveien som vi følger til den bratte Gullaugkleiva. Gullaugkleiva er en skikkelig prøvelse for pilegrimsvandreren. Men vi får si det slik: Veien til det hellige går alltid oppover. Belønningen venter i form av en storslagen utsikt over Lierbygda.

God tur!

Henvisninger:

Lier kommunes nettsider: [www.lier.kommune.no/kultur- og fritid/ lokalhistorie/ pilegrimsveien](http://www.lier.kommune.no/kultur-og-fritid/lokalhistorie/pilegrimsveien)

«Pilegrimsguiden, Tønsberg – Oslo – Hamar» av Eivind Luthen, Verbum forlag.

Lier kommunes historiske brosjyrer, bl.a. om Lier Bygdetun, St. Hallvard, kirkene i Lier m.fl.

«Smukt bebyggede Gaarder, bygningshistorie i Lier» av Unni Broe og Solrun Skogstad.

Se også egne nettsted: www.pilegrim.no og www.pilegrim.info